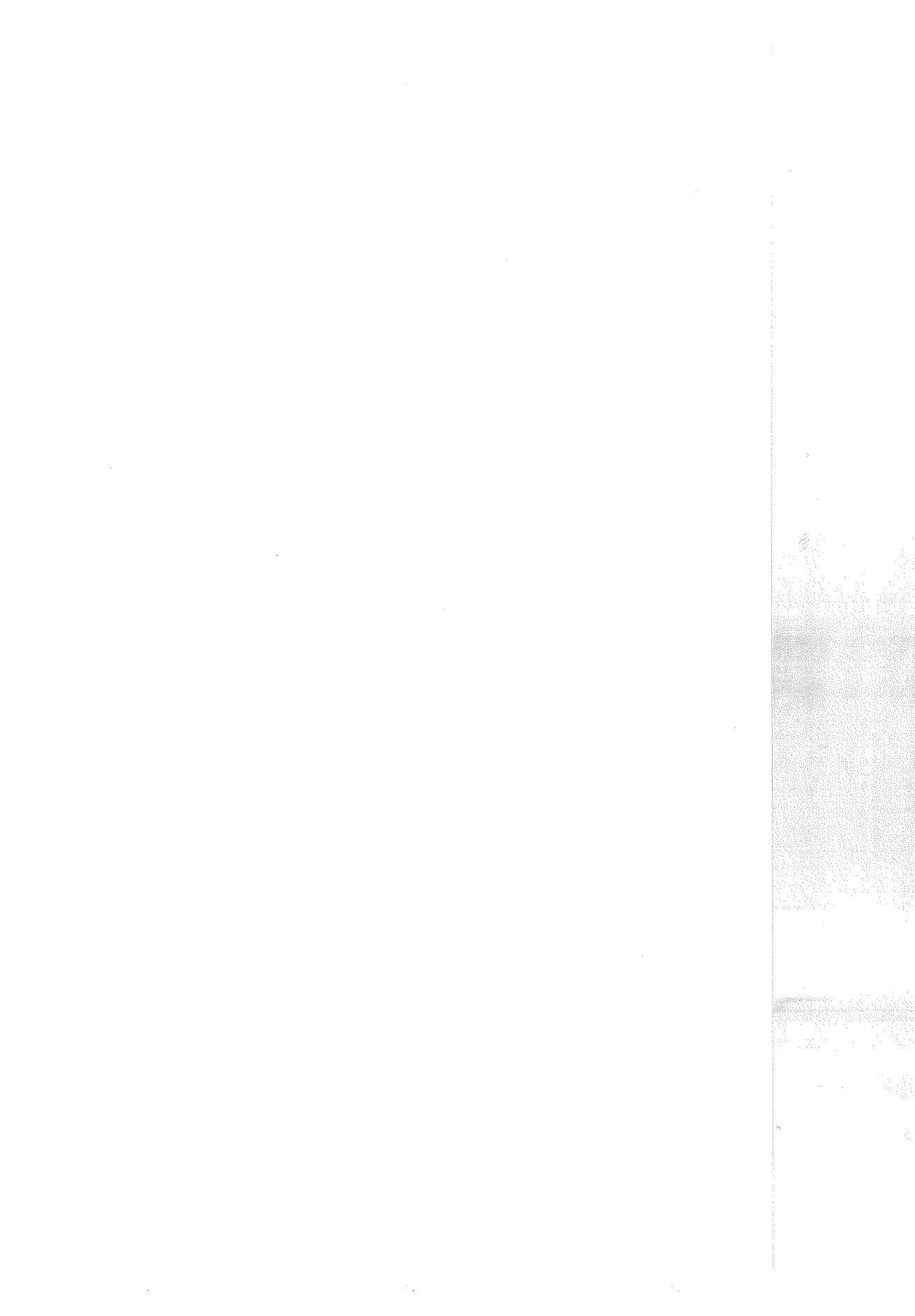

V.

Az Alkotmánybíróság teljes ülésének végzései

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság törvényi rendelkezés alkotmányellenességének utólagos vizsgálata iránt benyújtott indítvány és megsemmisítésére vonatkozó kérelem tárgyában meghozta a következő

végzést.

Az Alkotmánybíróság az állampolgárságról szóló 1957. évi V. törvénynek az állampolgárságtól való megfosztást szabályozó 15–17. §-ai alkotmányossági vizsgálata tárgyában indult eljárását 1993. december 31-ig felfüggeszti.

INDOKOLÁS

1. Az indítványozó szerint az állampolgárságról szóló 1957. évi V. törvénynek a magyar állampolgárságtól való megfosztást szabályozó rendelkezései alkotmányellenesek, mivel a törvény 15. §-a szerint magyar állampolgárságától az fosztható meg, aki külföldön tartózkodik és súlyosan vétett az állampolgári hűség ellen, vagy súlyos bűncselekmény miatt magyar vagy külföldi bíróság jogerősen elítélte. A 16. § (1) bekezdése szerint a megfosztás hatálya ugyan nem terjed ki a házastársra és a gyermekekre csak akkor, ha külföldön tartózkodnak és a határozat erről külön rendelkezik. A 16. § (2) bekezdése szerint, a köztársasági elnök elrendelheti az állampolgárságától megfosztott személy vagyonának egészben vagy részben való elkobzását is. A köztársasági elnöknek az Alkotmány 30/A. § (1) bekezdésében deklarált joga állampolgársági ügyekben dönteni. Az ilyen döntések érvényességi feltétele a miniszterelnök vagy az illetékes miniszter ellenjegyzése.

2. Az Alkotmánybíróság megkeresésére adott észrevételeiben a Belügyminisztérium közigazgatási államtitkára azt a tájékoztatást adta, hogy a Belügyminisztériumban már elkészült az új állampolgársági törvény tervezete, amely nem tartalmazza az állampolgárságtól való megfosztás intézményét, és várhatóan a Kormány ez év szeptember végén dönt a tervezetnek az Országgyűlés elé terjesztéséről.

3. Tekintettel arra, hogy az állampolgárságról szóló törvény módosítása a belátható jövőben várható, az Alkotmánybíróság eljárását 1993. december 31-ig felfüggesztette.

Budapest, 1992. október 6.

Dr. Sólyom László s. k.
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Ádám Antal s. k.
alkotmánybíró

Dr. Herczegh Géza s. k.
előadó alkotmánybíró

Dr. Kilényi Géza s. k.
alkotmánybíró

Dr. Lábady Tamás s. k.
alkotmánybíró

Dr. Schmidt Péter s. k.
alkotmánybíró

Dr. Szabó András s. k.
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszky Ödön s. k.
alkotmánybíró

Dr. Vörös Imre s. k.
alkotmánybíró

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság a Zala Megyei Bíróságnak jogszabály alkotmányellenességének vizsgálatát kezdeményező – 3. Kpf. 20.259/1992/4. sz. végzésével indokolt – indítványa tárgyában meghozta a következő

végzést.

Az Alkotmánybíróság a polgármesteri tisztség ellátásának egyes kérdéseiről szóló 1990. évi LXVII. törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

INDOKOLÁS

1. Egyik Zala megyei község (továbbiakban: G. község) társadalmi megbízatású polgármesterét egy, a megyében levő másik község képviselő-testülete – pályázat alapján – jegyzővé nevezte ki. A köztársasági megbízott – aki szerint a jegyzői állás betöltése összeférhetetlen a polgármesteri tisztséggel – többszöri eredménytelen felhívás után keresettel támadva G. község képviselő-testületének határozatát, a bíróságtól kérte az összeférhetlenség megállapítását elutasító határozat hatályon kívül helyezését. A megyei bíróság – a per tárgyalásának egyidejű felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte. A megyei bíróság szerint a jogszabályok nem határozzák meg konkrétan az államigazgatási szervek körét; nem egyértelmű, hogy a vitatott törvényi rendelkezésben megfogalmazott „államigazgatási szerv dolgozója” milyen tartalmat takar. (Így pl. kérdéses, hogy a segédhivatali vagy fizikai dolgozói, avagy csak a közhatalmi, érdemi ügyintézői munkakör együttes betöltése összeférhetetlen-e a polgármesteri tisztséggel.) A bíróság további érvelése szerint: „Mivel pedig annak meghatározása, hogy mely államigazgatási-hatósági jogkört gyakorló szervnél betöltött és ténylegesen milyen jellegű munkakör vitele valósítja meg az összeférhetlenséget, jogalkotói és nem jogalkalmazói (jogértelmezési) feladat, ennél fogva „az államigazgatási szerv dolgozója” megfogalmazás elégtelensége folytán alkotmány sértőnek látszik.” A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 18. § (2) bekezdése szerint ugyanis „A jogszabályokat a magyar nyelv szabályainak megfelelően, világosan és közérthetően kell megszövegezni”, s ha ezzel a követelménnyel az 1990. évi LXVII. törvény (1)

bekezdésében rögzített fogalmazás ütközik, sérti az Alkotmánynak a jogalkotás rendjéről szóló 7. § (2) bekezdését is.

2. Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § g) pontja azt írja elő, hogy az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik „az Alkotmány rendelkezéseinek értelmezése”. Az azonban – ahogy azt az Alkotmánybíróság számos határozatában (csak utalásszerűen: a 26/1991. (V. 20.) AB, a 35/1991. (VI. 20.) AB, vagy az 58/1991. (XI. 8.) AB határozatban) elvi éssel kifejtette –, ha két azonos szintű jogszabály ugyanazt a tényállást eltérően rendezi, vagy ha különböző törvényi rendelkezések között valódi vagy vélt ellentét észlelhető, önmagában véve nem jelent alkotmányellenességet, ha csak az eltérő rendelkezések más okból nem vezetnek alkotmányértéshez. Az indítvány tárgyát képező, az 1990. évi LXVII. törvény (1) bekezdésében és az 1987. évi XI. törvény 18. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezések valóságos vagy feltételezett ellentmondásossága sem más, mint azonos szintű normaszövegek között lehetséges értelmezési nehézség, illetőleg értelmezéstől függő ütközés, amely tartalmi alkotmányellenességet nem eredményez. Az Alkotmány 7. § (2) bekezdésének a jogalkotás rendjére vonatkozó deklarációja törvényi szabályozásra utal tovább. Az egyes törvényi rendelkezések közötti kollízió feloldásával viszont az Alkotmánybíróság a rá vonatkozó hatásköri szabályozást lépné túl, amit alkotmányosan nem tehet meg. Ezért az Alkotmánybíróság „az államigazgatási szerv dolgozója” fogalmi meghatározása vagy hatályos értelmezése kérdésében nem foglal állást. E tárgykörben – a jogszabályértelmezés keretei között – az illetékes jogalkalmazó szervnek kell állást foglalnia, illetőleg ha – miként ezt a megyei bíróság véli – a probléma a jogi szabályozás elégtelensége miatt jogszabályértelmezés útján nem oldható meg, a törvény kiegészítését kell kezdeményezni.

Az Alkotmánybíróságnak azonban sem egyes törvények erga omnes hatályú értelmezésre, sem törvénykezdeményezésre nincs hatásköre, ezért az indítványt visszautasította.

Budapest, 1992. szeptember 21.

Dr. Herczegh Géza s. k.
az Alkotmánybíróság helyettes elnöke

Dr. Ádám Antal s. k.
alkotmánybíró

Dr. Kilényi Géza s. k.
előadó alkotmánybíró

Dr. Lábady Tamás s. k.
alkotmánybíró

Dr. Schmidt Péter s. k.
alkotmánybíró

Dr. Szabó András s. k.
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszky Ödön s. k.
alkotmánybíró

Dr. Vörös Imre s. k.
alkotmánybíró

899/B/1992. AB végzés

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság törvényi előírás alkotmányellenességének megállapítása tárgyában indult eljárásban meghozta a következő

végzést.

Az Alkotmánybíróság a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 14. § (1) bekezdés második mondatában foglalt rendelkezés alkotmányellenességének megállapítására irányuló indítványt visszautasítja.

INDOKOLÁS

1. Budapest főváros közgyűlésének döntése alapján a főpolgármester indítványt terjesztett elő a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (továbbiakban: Ötv.) 14. § (1) bekezdése második mondata alkotmányellenességnek megállapítása céljából. Az Ötv. 14. §-ának a képviselő-testület határozatképességét szabályozó kifogásolt mondata így hangzik: „A határozathozatalhoz a jelenlevő települési képviselők több mint felének az egybehangzó szavazata szükséges.” Indítványozó véleménye szerint ezt az előírást a közgyűlés úgy értelmezi, hogy „mivel a kérdés feltevése mindig pozitív, az annak el nem fogadása elutasítást jelent.” Ebből a szempontból közömbös, hogy az előterjesztést el nem fogadók közül hányan szavaztak nemlegesen, s hányan tartózkodtak a szavazástól. A köztársasági megbízott viszont rendszeresen törvénysértőnek minősíti a fenti értelmezés alapján hozott közgyűlési határozatokat, azzal érvelve, hogy ha „a leadott szavazatok közül sem az igen, sem a nem szavazatok száma nem éri el a szükséges minősített, illetőleg többségi egyetértést”, akkor nincs törvényes testületi döntés, új határozathozatalra van szükség.

Azt is közölte az indítványozó, hogy a bíróság I. és II. fokon a köztársasági megbízott állásfoglalásával értett egyet. A törvényhelynek ez a szűk értelmezése – indítványozó szerint – „a közgyűlés munkáját akadályozza, illetve lehetetlenné teszi,” így gátolva a helyi önkormányzás jogának az Alkotmány 42. §-ában garantált érvényesítését.

2. Az Alkotmány 42. §-a akként rendelkezik, hogy a települések, köztük „...a főváros... választópolgárainak közösségét megilleti a helyi önkormányzás joga. A

helyi önkormányzás a választópolgárok közösségét érintő helyi közügyek önálló, demokratikus intézése, a helyi közhatalomnak a lakosság érdekében való gyakorlása.” Az Ötv.-nek a képviselő-testület határozatképességét szabályozó 14. §-a – és annak támadott mondata – sem közvetlen tartalmi, sem logikai összefüggésben nincs sem a választóközösséget megillető önkormányzási alapjoggal, sem a lakosság érdekeit önállóan és demokratikusan intézni hivatott közhatalommal.

Az indítvány valójában nem utólagos normakontrollra irányul, hanem az Ötv. vitatott mondatának értelmezését, illetőleg az eltérő értelmezések megítélését várja az Alkotmánybíróságtól. Az Alkotmánybíróság azonban a működésére irányadó 1989. évi XXXII. törvény 1. § g) pontja szerint csak az Alkotmány rendelkezéseit jogosult mindenkire kötelező érvennyel értelmezni, az alacsonyabb szintű jogszabályokat viszont nem. Az Alkotmánybíróság – megalakulása óta – számos határozatában rögzítette már, hogy a törvényen vagy más egyenrangú jogszabályokon belül, sőt törvények vagy más azonos szintű jogforrások között lehetséges többféle jogszabályhely-értelmezések ugyanúgy nem tartoznak hatáskörébe, mint ahogyan az Alkotmánynál alacsonyabb azonos szinten kiadott jogszabályok körében felfedhető vélt vagy valódi ellentmondások feloldására nincs kompetenciája.

3. Az Alkotmánybíróságnak hivatalos tudomása van arról, hogy az Ötv. támadott rendelkezését helyi önkormányzatok, törvényességi ellenőrzésre hivatott szervek és bíróságok sem értelmezik egyöntetűen. Ezt észelve, a belügyminisztériumi államtitkár az Alkotmánybírósághoz címzett átiratában arról adott tájékoztatást, hogy „Tekintettel arra a körülményre, hogy a szóban forgó kérdést a bíróságok

sem ítélik meg egységesen, kezdeményezni fogom a Legfelsőbb Bíróságnál a joggyakorlat egységét biztosító állásfoglalás kiadását.”

4. Fenti indokokra tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt visszautasította.

Budapest, 1992. december 7.

Dr. Sólyom László s. k.
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Ádám Antal s. k.
alkotmánybíró

Dr. Herczegh Géza s. k.
alkotmánybíró

Dr. Kilényi Géza s. k.
előadó alkotmánybíró

Dr. Lábady Tamás s. k.
alkotmánybíró

Dr. Schmidt Péter s. k.
alkotmánybíró

Dr. Szabó András s. k.
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszky Ödön s. k.
alkotmánybíró

Dr. Zlinszky János s. k.
alkotmánybíró